

Uvod u oporezivanje

Doc. dr Damir Šehović
Ekonomski fakultet

Sadržaj predavanja:

- O državi
- Porezi i ostali javni prihodi
- Ciljevi oporezivanja
- Vrste poreza
- Elementi poreza
- Uvođenje, naplata poreza i metode oporezivanja
- Oporezivanje i ekonomske odluke
- Savremeni poreski sistemi

O državi

Organsko gledište: Država postavlja ciljeve, pojedinci koji žive na teritoriji države doprinose njihovoj realizaciji

Mehanicističko gledište: Misija države da omogući pojedincima da na efikasan način ostvare svoje ciljeve

Libertarijanska vs socijaldemokratska varijanta

Porezi i ostali javni prihodi

- **Javni prihodi** su novčana sredstva koja država prikuplja radi pokrivanja javnih rashode i zadovoljila javne potrebe
- Osnovni oblici javnih prihoda: porezi, doprinosi, takse, naknade, javni dug, prihodi od prodaje imovine...

Ciljevi oporezivanja

- Fiskalni cilj
- Regulatorni cilj
- Socijalno-ekonomski ciljevi
- Redistributivni cilj

Karakteristike i vrste poreza:

- **Karakteristike poreza:** derivativnost, prisilnost, služe za podmirivanje javnih rashoda, nepostojanje neposredne protivusluge, ubiraju se u novcu, nedestiniranost...
- **Vrste poreza:**
 1. Direktni i indirektni (kriterijum prevaljivosti i odnos prema individualnoj poreskoj snazi);
 2. Sintetički i analitički;
 3. Pretpostavljeni i faktički;
 4. Po vrijednosti i specifični;
 5. Redovni i vanredni;
 6. Reparticijski i kvotni;
 7. Centralni i lokalni...

Elementi poreza

- Poreski obveznik je fizičko ili pravno lice koje je prema zakonu obavezno da plati porez
- Predmet oporezivanja predstavlja svaku činjenicu, odnosno manifestaciju ekonomske snage koja pruža osnov da se uvede neki poreski oblik (prihodi, dohodak, imovina, potrošnja, fizička egzistencija)
- Poreska osnovica je u novcu iskazana vrijednost predmeta oporezivanja
- Poreska stopa označava iznos poreza u odnosu na poresku osnovicu
- Poreske olakšice predstavljaju propuštanje naplate poreskih prihoda (u odnosu na obveznika, osnovicu, visinu stope, visinu poreske obaveze)

Uvođenje, naplata poreza i metode oporezivanja:

- Država je Ustavom dato da na svojoj teritoriji uvodi poreze, što se čini usvajanjem i primjenom zakona i podzakonskih akata
- Suverenitet države predstavlja pravo države da uvodi i naplaćuje poresku obavezu
- Za naplatu poreza su zaduženi nadležni državni organi – Poreska uprava
- Metode oporezivanja – samooporezivanje i rješenje Poreske uprave

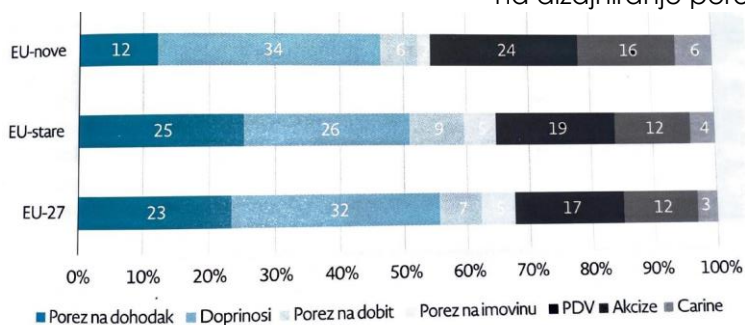
Oporezivanje i ekonomske odluke:

- Prema modelima endogenog rasta, tri grupe faktora – fizički i ljudski kapital i tehnički progres određuju dinamiku privrednog rasta

Savremeni poreski sistemi

- Poreski sistem je skup svih poreskih propisa i normi jedne zemlje povezanih u jednu cjelinu, u cilju ostvarenja ciljeva poreske politike
- Poreski sistem u užem smislu - ukupni poreski oblici jedne zemlje
- Poreski sistem u širem smislu - sistem javnih prihoda
- Ekonomski i politički faktori, kao i širi društveni procesi (globalizacija) utiču na dizajniranje poreskih sistema

Hvala na pažnji!